

ติดตามความเคลื่อนไหวในแผนพัฒนา
ห้าปีแรก

“ชาวนามืออาชีพ” รุ่นบุกเบิก

การประชุมเตรียมความพร้อมบุคลากรครูพื้นที่
โครงการวิจัยลูกชาวนาเพื่อเพิ่มสมรรถนะการทำเกษตรเชิงธุรกิจ
“มิติใหม่แห่งการเรียนรู้จากแปลงนาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน”

ระหว่างวันที่ ๒๔-๓๐ กันยายน ๒๕๕๕
ณ ศูนย์การเรียนรู้เพื่อการปฏิรูปเกษตรกรรม อ.บางไทร จ.อยุธยา

เวทีจัดการความรู้ระหว่างทีมวิจัยกับครูพื้นที่ ณ ศูนย์การเรียนรู้เพื่อการปฏิรูปเกษตรกรรม อ.บางไทร จ.อยุธยา

“ชาวนาไทย” เสาหลักสำคัญในการ
สร้างความมั่นคงทางอาหารของประเทศ...

ด้วยกระแสโลกที่เปลี่ยนแปลงไป
อย่างรวดเร็ว ภาวะของการก้าวให้ทันกระแส
โลก แต่จะอย่างไรให้ “ชาวนาไทย” ยังคง
ความภูมิใจในศักดิ์ศรีของการเป็นเสาหลักสำคัญ
ให้กับ คนทั้งประเทศ ด้วยแนวคิดนี้ ทำให้
สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์ ภายใต้ การสนับสนุนของ
สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และ
พัฒนาคุณภาพเยาวชน (สสค.) ดำเนินการสร้าง
แนวคิดการเรียนรู้แบบใหม่ ที่จะช่วยยกระดับ
สมรรถนะชาวนาไทย โดยดำเนินการภายใต้การ
ออกแบบหลักสูตรเรียนรู้ “ชาวนามืออาชีพ”

ที่ครอบคลุมใน 3 มิติ ที่ต้องการในตัวผู้เรียน
ได้แก่ การปลูกจิตสำนึกหรือการปรับทัศนคติ
ที่ดีต่ออาชีพชาวนา การปรับเปลี่ยนวิถีคิดให้
ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง
และการยกระดับความ
รู้แก่ผู้เรียนในแนวทาง
การพัฒนาที่ยั่งยืน

หลักสูตร
“ชาวนามืออาชีพ” ที่มี
การคัดสรรเนื้อหาสาระ
โดยทีมผู้ทรงคุณวุฒิที่มี
ความเชี่ยวชาญ ปรารถน์
ชาวบ้าน และทีมนัก
วิจัย ที่ต่างมุ่งหวังให้

ชาวนาไทยที่เข้าร่วมหลักสูตรนี้จะเป็นผู้นำ
ทางความคิดที่มีคุณลักษณะที่สามารถธำรงค์
อาชีพที่สำคัญนี้ ให้อยู่กับลูกหลานคนไทยไป

เกษตรกรพื้นที่จังหวัดเชียงรายที่ให้ความสนใจใน
หลักสูตร “ชาวนามืออาชีพ”

วัฒนธรรม ประเพณีดั้งเดิม ที่ช่วยปลูกฝังให้คนในชุมชนรักกันอย่างไม่รู้ตัว

จากการระดมความคิดของทีมวิจัย เพื่อให้ได้หลักสูตร “ชาวนามืออาชีพ” สิ่งที่ทำให้เหล่านักวิจัยมีความภูมิใจมาก ก็คือ การที่มีเกษตรกรที่ประกอบอาชีพชาวนา จาก 5 พื้นที่จังหวัดในประเทศไทย ให้ความสนใจ กว่า 70 ท่าน มีชาวนาจากพื้นที่จังหวัดเชียงราย จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดสิงห์บุรี จังหวัดชุมพร และจังหวัดชัยนาท จากพื้นที่ 5 จังหวัดนี้มีคุณลุงชาวนาที่มีอายุมากที่สุด 83 ปี และน้องชาวนารุ่นใหม่ ที่มีอายุเพียง 17 ปีเท่านั้น จากการทำงานวิจัยโครงการนี้ ผู้เขียนเห็นว่า ด้วยอายุของคุณลุงและน้องชาวนารุ่นใหม่ จะทำให้เห็นว่า การถ่ายทอดความรู้จากคนรุ่นเก่าสู่คนรุ่นใหม่ ซึ่งเกิดพร้อมๆ กับการเรียนรู้เพิ่มเติมไปพร้อมๆ กันนั้น จะส่งผลให้หลักสูตร “ชาวนามืออาชีพ” จะสามารถเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้อาชีพชาวนาไทยมีความยั่งยืน

อีกนัยหนึ่ง ทีมนักวิจัยจึงได้คิดสาระเรียนรู้ที่ชาวนาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิต ได้ทั้งหมด

15 หน่วยเรียน โดยสาระทั้ง 15 หน่วยเรียน จะทำให้ชาวนามองอาชีพและการดำรงชีวิตเป็นเรื่องเดียวกัน อีกทั้งจะมุ่งให้ชาวนารักษ์

การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และศึกษาดูงานนอกสถานที่ครั้งนี้ ทีมวิจัยได้พาชาวนาไปศึกษาแนวปฏิบัติที่ดี เพิ่มทักษะการเรียนรู้ในเรื่องการผลิต เรื่องคุณภาพมาตรฐานของข้าว และการจัดการโซ่อุปทานข้าว เพื่อการพัฒนาสู่ความเป็นมืออาชีพอย่างแท้จริง ซึ่งสถานที่ที่ทีมวิจัยได้พาชาวนาไปศึกษาดูงานนั้น มี 2 ที่ คือ มูลนิธิธรรมะร่วมใจ จังหวัดยโสธร และ บริษัท บางชื่อโรงสีไฟเจียเม็ง จำกัด ซึ่งทั้ง 2 ที่นี้ เป็นภาคีเครือข่ายงานวิจัยของสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ ซึ่งมีแนวปฏิบัติที่ดี และพร้อมจะให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้ชาวนามีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

หลังจากการศึกษาดูงานไปแล้วนั้น กลุ่มชาวนาในพื้นที่จังหวัด ทั้ง 5 จังหวัด ก็จะกลับไปเรียนรู้จาก 15 หน่วยเรียน เพื่อเพิ่มความรู้และทักษะต่างๆ โดยมีครูพื้นที่เป็นกำลังสำคัญในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่เหล่าชาวนามืออาชีพ จากที่ผู้เขียนเล่ามาทั้งหมดนี้ จะมีคุณค่าและสามารถอ้างถึงไปได้โดยไม่มีวันสูญหาย ก็คือ การถ่ายทอดสิ่งที่มีคุณค่านี้ ไปยังลูกหลานชาวนา สร้างความรักในอาชีพ และทำให้ลูกชาวนาเห็นว่า อาชีพทำนามีความน่าภาคภูมิใจมากแค่ไหน ชาวนาไม่ได้เป็นเพียงผู้ปลูกข้าวให้ผู้อื่นกิน แต่ชาวนาเป็นชาวนามืออาชีพ ที่มีความเป็นนักจัดการทุกด้านในตัวเอง มีความสุข พออยู่พอกิน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ต่อไป
จากการเข้าร่วมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และศึกษาดูงานนอกสถานที่กับชาวนา ทั้ง 70 ราย เมื่อวันที่ 14 และ 15 กุมภาพันธ์ ที่ผ่านมา ผู้เขียนได้ฟังการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันของ กลุ่ม “ชาวนามืออาชีพ” ทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงบางอย่าง ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจแทรกซึมเข้าไปในตัวชาวนาเองโดยที่ไม่รู้ตัว ชาวนาหลายท่านพูดถึงเรื่องการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การรักษาสุขภาพ และสิ่ง

แวดล้อม การรวมกลุ่มกันเพื่อช่วยเหลือกัน ชาวนาบางท่านเล่าเรื่องการใส่ปุ๋ยในเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเรื่องการใส่ปุ๋ย ในอดีตมีแนวคิดที่ว่า หากมีการใส่ปุ๋ยในปริมาณมากก็น่าจะทำให้ได้ผลผลิตมากขึ้น แต่เมื่อได้เรียนรู้จากหลักสูตรเรียนรู้ “ชาวนามืออาชีพ” แล้วนั้น ทำให้ทราบว่า แนวคิดการใส่ปุ๋ยในปริมาณที่เกินพอดีไม่ได้ทำให้ได้ผลผลิตเพิ่มขึ้นแล้วนั้น ยังส่งผลเสียต่อสภาพแวดล้อมอีกด้วย